

”Det är Zlatan-stil” En analys av två fotbollsspelares actio

Hanna Borglund & Jonas Carlsson

Humanistiska institutionen, Örebro universitet

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org (ISSN 1652–7224) 2006-11-01

Copyright © Hanna Borglund & Jonas Carlsson 2006. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

Vår tids största folkhjältar är förvisso idrottsstjärnorna. Det sägs ofta nog att David Beckham inte blott är världens mest kända fotbollsspelare, utan till yttermera visso den mest kända mannen överhuvudtaget. Man kan ha synpunkter på i vilken utsträckning Our David förtjänar denna exceptionella stjärnstatus och den mediala uppmärksamhet som är både dess orsak och verkan. Men betydligt intressantare är det att fundera lite kring vilka faktorer som ligger bakom Beckhams gränsöverskridande kändisskap. Hade det kunnat hända Roy Keane, Manchester Uniteds ökände ”hardman”? Knappast, tror vi; Beckhams exempellösa kändisstatus baseras på långt mer än mediatäckning och fotbollsframgångar. Hans framgångar, skulle en retoriker hävda, är produkten av ett komplicerat samspel mellan hans hans logos – förnuft, hans ethos – personlighet, och hans pathos – engagemang. Och därtill, inte minst framträdande i Beckhams fall, hans actio, kroppsspråk.

Att retoriken kan bidra till att förklara varför vissa blir mer respektive mindre framgångsrika än andra visas tydligt i en uppsats i just ämnet retorik från Örebro universitet, och här publicerad i en reviderad artikelversion. Hanna Borglund och Jonas Carlsson har tagit två svenska fotbollsstjärnor som exempel, med omfattande landslags- och internationella meriter och med en klar stjärnstatus långt utöver Sveriges gränser, nämligen Henke Larsson och Zlatan Ibrahimovic. Författarnas intresse är frågan om i vilken grad actio, kroppsspråk, utseende, kläder, ja uppförande i olika situationer påverkar hur Zlatan och Henke uppfattas av fansen. Borglund och Carlsson analyserar intervjuer och pressbilder för att besvara sina frågeställningar. De bjuder på oväntade insikter, och en grundkurs i retorik får läsaren på köpet.

Inledning

Sport är en stor del av människors liv idag. Vi konsumerar dagligen åtskilliga timmar av sport via massmedierna. Exempelvis sänder TV4 5,5 timmar sport¹ och SVT1 tillsammans med SVT2 totalt 2,25 timmar per vecka.² Till detta kommer speciella sportevenemang,

1 www.tv4.se 060504

2 www.svt.se 060504

exempelvis OS, friidrotts-EM och -VM och fotbolls-EM och -VM, vilket medför att det sänds sammanlagt närmare 600 timmar sport per år i våra tv-kanaler.³

Dagens idrottsmän och -kvinnor intar en central plats i samhället idag tack vare medierna som framhåller dem som hjältar. De har liknande status som artister och skådespelare, och har kommit att bli förebilder för unga. Dagens idrottare är hyllade och älskade, och åtskilliga människor vill vara som de. Det medför ett ökat ansvar från deras sida vad gäller agerande, framtoning och framställning. De ses som representanter för ett ideal och omskrivs ofta i medierna som goda, hängivna och lojala personer. De tillskrivs stjärnstatus där kännetecknen är ära, makt och pengar.⁴ Framgång och medgång är vad ungdomar eftersträvar, och det är precis vad idrottsprofilerna symboliserar.

Det finns två svenska fotbollsspelare som i högsta grad har lyckats nå framgång och medgång, dels på fotbollsplanen, dels utanför. Både Zlatan Ibrahimovic och Henrik Larsson är populära, omskrivna fotbollsspelare som är förebilder för åtskilliga ungdomar. Det gör dem till intressanta undersökningspersoner.

Syftet med denna studie är att ta reda på hur Zlatan Ibrahimovic och Henrik Larsson använder sig av sitt kroppsspråk för att skapa välvilja kring sin person. Vi har valt att studera Ibrahimovics och Larssons actio i intervjusituationer och vid målgester för att klarlägga om dessa stärker deras ethos, publikens uppfattning om deras personliga egenskaper. Vi har utgått från följande frågor:

1. Hur påverkar Zlatan Ibrahimovics actio, kroppsspråk, hans ethos vid intervjuer?
2. Hur påverkar Henrik Larssons actio hans ethos vid intervjuer?
3. Finns det skillnader och/eller likheter mellan deras actio och i så fall vilka?
4. Medför målgesterna att deras ethos stärks och i så fall hur?

Då vi är intresserade av Zlatan Ibrahimovics och Henrik Larssons kroppsspråk i intervjusituationer, lämpar sig TV bäst som medium. Det innebär att radio, tidningar och Internet väljs bort. Vi kommer inte att utföra en textanalys av intervjuerna, eftersom vår fokus ligger på spelarnas tonfall och kroppsspråk och inte på det sagda ordet.

Vi kommer i denna artikel att kalla Zlatan Ibrahimovic för *Zlatan* och Henrik Larsson för *Henke* då det är så man känner dem i medierna. Vi kommer även att använda *intervjuaren* synonymt med *reportern*.

Zlatan Ibrahimovic föddes 3 oktober, 1981 i Malmö. Han började spela i FBK Balkan och värvades till Malmö FF 1995. Hans nästa klubb blev den holländska klubben AFC Ajax, år 2001. Där spelade han fram till 2004, då flytten gick till italienska Juventus FC. Landslagsdebuten skedde 31 januari, 2001. Hittills under sin karriär har han vunnit Guldbollen 2005 och blev framröstad som Årets Forward 2005.⁵ Förbundskapten Lars Lagerbäck beskriver Zlatan som: ”stor och stark med en osvensk teknik.”⁶

Henke Larsson föddes i Helsingborg, 20 september, 1971. Han började spela i Höga borgs BK, och gick till Helsingborgs IF 1991. Efter ett år värvades han till holländska Feyenoord. 1997 gick flytten till skotska Celtic. Där spelade han mellan 1997-2004, då Barcelona FC värvade honom. Landslagsdebuten skedde 13 oktober, 1993. Henke vann

3 www.svt.se/060504

4 Engstrand (2003) s. 79

5 http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=17&p=228336_060508

6 http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=17&p=228336_060508

Guldbollen år 1998 och 2004, dessutom Tidernas Guldboll år 2005. Han har blivit framröstad som Årets Forward fyra år i följd: 2001, 2002, 2003 och 2004. Dessutom tilldelades han UEFA:s ”Golden Shoe” 2000/01, då han gjorde flest mål i Europa, 35 stycken för Celtic.⁷ ”Allroundskicklig fotbollsspelare utan svagheter. Spetskompetens som målgörare, extremt rörlig och utrustad med ”klockren” spelförståelse både offensivt och defensivt. En lagspelare.”⁸ Så beskrivs Henke av förbundskapten Lars Lagerbäck.

Teori, material och metod

Vad är retorik?

Ordet retorik betyder talandets konst och kommer från grekiskan.⁹ Vissa källor säger att retorik är konsten att övertyga, med hjälp av förnuft och känsla,¹⁰ och andra menar att retorik är kunskap om hur man ska kommunicera, både praktiskt och teoretiskt.¹¹ Synen på retorik har varierat över tid, från att ha varit en ädel konst med mycket prestige, till att vara en uttrycksform för att vilseleda och manipulera människor. Idag ses vältalighet som en tillgång, och som en fördel för att kunna framföra talet på ett övertygande sätt, med hjälp av ett fördelaktigt kroppsspråk, även kallat *actio*.¹²

Att vara en god kommunikatör, enligt retoriken, innebär att man är medveten om de tre tillvägagångssätten för att övertala och övertyga. *Ethos* är kommunikatörens karaktär, *pathos* innebär känslorna som väcks och *logos* är orden och förnuftet. Hellspong sammanfattar: ”logos [kan] översättas med talarens förnuftsmässiga behärskning av sitt ämne, ethos med hans personlighet och pathos med hans engagemang.”¹³

Ethos

Ett sätt att beskriva ethos är som ”den karaktär eller personlighet som en talare vill tillskriva sig genom orden och uppträdandet för att vinna åhörarnas välvilja och förtroende”¹⁴, ett annat som ”publikens uppfattning om personliga egenskaper som påverkar talarens trovärdighet.”¹⁵

Ethos är ett diffust begrepp, då det har olika betydelser för olika människor. När en människas ethos diskuteras talas det om hennes karaktär och personlighet. Det kan endera vara hur man tror att andra uppfattar personen eller hur man själv uppfattar henne. Då ens eget ethos nämns syftas det på den karaktär man har eller den karaktär vi vill visa för andra.¹⁶

Det finns tre grunder för att skapa förtroende hos publiken: sunt förnuft, dygd och välvilja.¹⁷ Ett effektivt sätt för en fotbollsspelare att skapa förtroende för sin karaktär är genom

7 http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=22&p=228336_060508

8 http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=22&p=228336_060508

9 Johannesson (1998) s. 8

10 http://susning.nu/Retorik_060509

11 http://sv.wikipedia.org/wiki/Retorik_060509

12 Johannesson (1998) s. 7

13 Hellspong (2004) s. 50

14 Johannesson (2005) s. 338

15 Werner Runebjörk (2004) s. 33

16 Werner Runebjörk (2004) s. 34

17 Werner Runebjörk (2004) s. 35

auktoritet. Men de bör vara vaksamma med att inte överdriva auktoriteten till den grad att det uppfattas som skryt, de bör istället vara ödmjuka i sitt uppträdande.¹⁸

Ethosbegreppet använder vi oss av då det antingen lyfter eller sänker en aktörs karaktär. Inom fotbollen stärks spelarnas karaktär genom deras uppträdande på och utanför fotbollsarenan. Vi kommer av denna anledning att trycka på vissa sekvenser i de båda spelarnas uppförande och uttryck i intervjusituationer. Vi kommer även att undersöka om deras mål-gester stärker eller sänker deras ethos.

Pathos

En beskrivning av pathos är ”de starka känslor som en talare försöker väcka hos sina åhörare och utnyttja för att övertyga dem”¹⁹. Vidare sägs pathos vara ”ett effektivt sätt att väcka andras känslor [genom] att visa egna.”²⁰

Pathos används oftast som liktydigt med *engagemang*. När man använder pathos är det aktörens känslor som påverkningsmedel man syftar på, och att personens engagemang i situationen som han eller hon befinner sig i blir tydligare med hjälp av känsloladdade ord och gester. Engagemang är en förutsättning till att engagera.²¹

Fotbollsspelarens agerande på plan väcker starka känslor hos publiken, oavsett om han eller hon dribblar bort eller sparkar eller spottar på motståndaren. I första fallet väcker det känslor av glädje, förtroende, hopp och till viss del avund, medan det i andra fallet väcker känslor som avsky, missnöje och förakt. När spelaren visar glädje smittar det av sig på publiken. ”Även frånvaro av känslor väcker känslor.”²² Detta gäller exempelvis när spelare som gjort ett mål inte visar några känslor, målgester,²³ eller vid intervjuer.

Actio

”Konsten att framföra ett tal så att rösten, ansiktets uttryck, gesterna, kroppens hållning och kläderna ger ökad kraft åt orden och en bild av talarens karaktär eller ethos”²⁴. På detta sätt förklaras actio, vilket är liktydigt med kroppsspråket. Det sägs att kroppsspråket utgör 75 procent av talet, i och med att publiken styrs av vad de ser. Därefter sägs rösten utgöra 15 procent av talet och själva orden sägs utgöra tio procent.²⁵

Tidigare forskning påvisar de verk genom retorikens historia som fungerat som instruktionsböcker, där gesterna beskrevs noggrant. Ända sedan Ciceros tid har man känt till att kroppsspråket är ett viktigt tillskott när man talar. Tankar och idéer om kroppsspråk har nedtecknats genom historien. Bland annat ansågs det under 1600-talet att kroppsspråket avslöjade en människas tankar och det sågs som ett symbolspråk som var ett komplement till de talade orden. Exempel på forskning som bedrivits om kroppsspråk är den klassiska jämförelsen mellan judiska och italienska invandrares gester, gjord under andra världskriget i New York.²⁶

18 Karlberg & Mral (1998) s. 33

19 Johannesson (1998) s. 283

20 Karlberg & Mral (1998) s. 35

21 Hägg (1998) s. 218ff

22 Karlberg & Mral (1998) s. 35

23 Då Henrik Larsson i sitt första år i Barcelona mötte sin gamla klubb Celtic i Champions league (2004), gjorde han ett mål men visade ett helt neutralt ansiktsuttryck.

24 Johannesson (2005) s. 337

25 Ekenvall (1998) s. 166

26 Gelang (2003) Uppsats: Örebro Universitet. s. 5ff

Inom actio spelar rösten en viktig roll, då den ses som ett ovärderligt instrument för talaren. Det är av största vikt att variera sitt ordval och röstläge vid samtal. Ett monotont röstläge har tendensen att trötta ut åhörarna, så omväxling är att eftersträva.²⁷ Tonläget skall förmedla de känslor som talaren vill ska smitta av sig till publiken. Vid gladare tal ska tonen vara naturligt lättsam, och vid mer känsloladdade ämnen skall tonläget varieras, ojämnt med korta andetag. Om man ska lovorda någon eller bekänna något ska rösten vara lugn, sansad och behaglig. Vid tillrättavisning eller uppmaning bör rösten vara bestämd och kraftfull.²⁸

Mimiken ska anpassas efter de ord som används i framförandet, för att med större fördel övertyga åhörarna. Ögonen, som sägs spegla kroppens själ, ska i talet spegla det man med orden försöker förmedla. Är det ett glädjestal ska ögonen vara fyllda med iver, hopp och glädje, är det ett vredens tal ska de vara fyllda av bitterhet, fräckhet och raseri. Ögonbrynen spelar också en viktig roll i ansiktets mimik, då de också förmedlar känslor. De upplyfta ögonbrynen tyder ofta på glädje och upprymdhet, medan sänkta ofta tyder på vrede och eftertänksamhet.²⁹

Kroppshållning är av stor vikt när det kommer till framföranden. Det skapar inte förtroende att framföra något som är av vikt om man står eller sitter som ”en säck potatis”, det vill säga framåtlutad med axlarna hopsjunkna. Denna hållning indikerar dåligt självförtroende, inger ingen tillit och är inte ett ”öppet” kroppsspråk. Ett öppet kroppsspråk är att visa upp hela sig själv och att kunna gestikulera fritt vilket också ger större möjlighet till ögonkontakt med åhörarna.³⁰

Bildanalys

Bilden är ett språk och läses som en text³¹. Att tyda en bild handlar om subjektiva tolkningar då den är ”bärare av tecken för betraktaren att tolka”.³² Oftast bygger tolkningarna på konventioner som är vedertagna i samhället³³ men också på åskådarens egna erfarenheter, uppfattningar och upplevelser.

Vid en bildanalys finns det flera betydelsefulla komponenter att ta hänsyn till. Konnotationer och denotationer spelar en viktig roll. Denotation innebär bildens grundbetydelse; det som vi faktiskt ser på bilden. Konnotation beskrivs som bildens bibetydelse, där betraktarens associationer är i fokus. En bild konnoterar olika saker till oss, utifrån våra tolkningar, erfarenheter samt kulturell bakgrund.³⁴ En ytlig beskrivning av vad som är synbart är inte tillräckligt, utan analysen bör även omfatta tankarna och associationerna som uppkommer då bilden studeras. Exempelvis bör man fundera på ur vilket perspektiv bilden är tagen och i vilken situation den är tagen och varför. Utifrån det kan bildens berättelse komma att ändras, då den väcker associationer.³⁵

En bild ses som en *metonym* eftersom delen representerar helheten. En bild på en målgest är en del av matchen som utspelas. Men vi får en del av helheten presenterad för oss

27 Johannesson (1998) s. 188

28 Johannesson (1998) s. 189

29 Johannesson (1998) s. 190

30 Johannesson (1998) s.192 och Juhlin (2005) s.69f

31 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.141

32 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.141

33 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.142

34 Carlsson & Koppfeldt (2003) s. 24

35 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.143-146

genom bilden. *Index* innebär att något kan räknas ut; en vedertagen antydning. I fotbolls-sammanhang innebär två utsträckta händer och ett skrik på läpparna att spelaren har gjort mål. Vidare är en bild en *symbol*, vilket innebär en överenskommelse i samhället som måste läras in.³⁶ Ovannämnda exempel är ett inlärt beteende, som förväntas tolkas på samma sätt av människor i samhället.

Material

Av många olika existerande sportgrenar valde vi fotboll. Den ses som den mest populära och dominerande sporten och som ett internationellt språk som förenar världens nationer.³⁷ Vidare är fotboll en kontaktsport med tydligare regler för kroppskontakt och uppträdande, jämfört med exempelvis ishockey där reglerna för kroppskontakt är mildare. Vi valde att enbart fokusera herrfotbollen då den är mer uppmärksam i massmediala sammanhang jämfört med damfotbollen.³⁸

Vi valde två svenska landslagsspelare, Zlatan Ibrahimovic och Henrik Larsson. Dessa två spelare är anfallare och därför mer uppmärksammade i mediala sammanhang än vad till exempel försvarare eller målvakter är. Zlatan och Henke är dessutom två av Sveriges mest populära spelare. De förekommer ofta i medierna och ses som förebilder inom sporten vilket innebär att vi har lättare att införskaffa information. De är uppvuxna i samma svenska kultur som vi är. Då vi delar samma kulturella bakgrund blir det lättare för oss att sätta oss in i deras respektive målgester och uttalanden.

Anledningen till att vi valt TV-intervjuer till grund för denna undersökning är att det är ett visuellt medium, och då vi ska göra en kroppsspråksanalys lämpar sig detta bättre än radiointervjuer och tidningsartiklar.

Vi har valt att hämta intervjumaterialet från Sveriges Televisions (SVT) arkiv, via deras webbsida; www.svt.se. Tillgängligheten är en stor fördel då vi själva kan välja när vi vill ta del av materialet. Utbudet som presenteras är stort och omfattar många aspekter. Bilderna valdes med hjälp av en sökmotor på Internet, där vi sökte efter tydliga bilder som representerar deras målgester i landslag respektive klubbtag.

Vi valde två intervjuer per person, en kort och en lång intervju i samband med landslaget. En kort eftersom de reagerar på frågor som kommer under en tidspressad intervju till skillnad från en lång i och med att det där ställs mer djupgående frågor.

Valet föll på fyra bilder som på ett tydligt sätt visar spelarnas olika målgester. Det är bilder från respektive klubbtag samt landslaget då vi ville se huruvida det förekom någon skillnad i deras målgester och om gesterna stärker eller sänker deras ethos.

Vi anser att det valda empiriska materialet är att betrakta som ett retoriskt objekt då det handlar om två personers kroppsspråk. Kroppsspråket, som är ett icke-verbalt kommunikationssätt, ger åskådarna en känsla av vad spelarna tycker och tänker under intervjuerna, då gester och miner är en naturlig del av mänsklig kommunikation³⁹.

36 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.149

37 www.svenskfotboll.se 060509

38 Bérczes (2006) pågående D-uppsats i MKV: Örebro Universitet

39 Juhlin (2005) s.65-72

Metod

Vi kommer i analysen av intervjuerna att titta närmare på spelarnas actio, för att se om det är fördelaktigt för att stärka deras ethos. Med actio avser vi rösten, ansiktsmimiken, gester och kroppshållning då det skall ge mer kraft till de sagda orden och öka talarens ethos.⁴⁰

Vi har valt följande utgångspunkter:

- Retorisk situation
- Rösten
- Mimiken
- Ögonen
- Övertygande actio
- Ethos
- Pathos

I denna studie har vi valt att använda oss av en bildanalytisk utgångspunkt då vi analyserar bilder av fotbollsspelarnas målgester. Eftersom det handlar om subjektiva tolkningar när man tyder en bild – en bild kan väcka olika associationer och tolkningar för olika människor⁴¹ – vill vi betona att det är våra tolkningar som kommer presenteras.

Vid en bildanalys finns det flertalet viktiga komponenter att fokusera på.⁴² Vi har valt följande utgångspunkter:

- Vad föreställer bilden?
- I vilken situation är bilden tagen?
- Hur är bilden tagen?
- Kan bilden ses som en *metonym*? Kan man utläsa *index*, och är bilden en *symbol*?
- Stärker bilden fotbollsspelarens ethos som förebild inom sporten?

Metonym innebär att delen representerar helheten. *Index* innebär något som kan räknas ut och *symbol* är något överenskommet som måste läras in.⁴³

När det gäller målgester, är denna aspekt är outforskad, och vi kommer här utgå från våra egna tankar, åsikter och synpunkter. Vi tycker att denna genre är relevant att analysera för att få en djupare förståelse för vad som kan påverka spelarnas ethos. Vi anser att målgester är ett tydligt exempel på actio samt att det anspelar på ethos och pathos. Målgester handlar om ethos för att de visar karaktären och glädjen hos spelaren på ett tydligt sätt. Vi menar att målgesten stärker spelarens ethos då den handlar om hans eller hennes skicklighet som spelare. Målgester handlar om känslor varför pathos blir en viktig komponent. En målgest stärker lagets känsla för lagarbete, den framkallar känslor hos publiken och även hos spelaren själv. Det har till exempel förekommit målgester där spelaren ”vagar” bollen som en hyllning till sitt nyfödda barn. En målgest är en kroppsrörelse, vilket medför att actio är av vikt, då målgesten som handling följer samtliga kriterier för actio i en situation av glädje.⁴⁴

40 Johannesson (2005) s. 337

41 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.141

42 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.143-146

43 Ekström & Larsson (red.) (2000) s.149

44 Kriterierna presenteras i avsnittet om actio under stycket 3.2.1

Vi utförde analysen av intervjuerna utifrån analys-schemat, där vi studerade var del för sig. När vi exempelvis analyserade rösten var det allt vi fokuserade på, samma sak gäller mimiken och ögonen. Detta resulterade i att vi tittade och lyssnade på intervjuerna ett flertal gånger för att kunna göra en grundlig och utförlig analys.

Under bildanalysen utgick vi också från ett analys-schema. Här studerade vi vad som var i fokus på bilden, bildens kontext samt huruvida vi anser att ethos stärks eller inte utifrån spelarnas målgester.

Vi har stött på en del metodproblem som fått konsekvenser för studiens genomförande. Ett hinder var det faktum att vi inte fick det material⁴⁵ vi hade planerat att göra en analys av. Detta eftersom upphovsrättslagen och rättighetsskäl lade hinder i vägen, vilket vi fick reda på efter kontakt med SVT och Viasat. Vi valde då att analysera stillbilder samt intervjusituationer. I intervjuerna används en terminologi som är riktad till en publik som är insatt i sporten, vilket vi båda är. Detta skulle kunna skapa ett problem för dem som inte är bekanta med just denna terminologi. Vi är medvetna om detta och har försökt anpassa vårt ordval för att det ska tilltala alla. En av Zlatans intervjuer är kort och tagen utanför omklädningsrummet efter en match. Detta kan skapa problem då vi inte har sett själva matchen. Men vi anser att detta inte medför något problem då vi analyserar spelarnas actio vid intervjusituationer.

Eftersom vi ej har funnit tidigare forskning gällande målgester, presenterar vi våra egna tolkningar. När vi analyserar bilder får vi ingen uppfattning om hur matchbilden har sett ut, eftersom bilden är tagen ur sin kontext.

Vår kunskap om fotboll kan medföra att analysen på ett eller annat sätt blivit vinklad. Då vi är medvetna om detta har vi varit så noggranna som möjligt för att undvika eventuella vinklingar.

Under författandet måste vi försäkra oss om att ”vi [dels] undersöker det vi avser att undersöka, dvs. vi måste veta att vi har god *validitet*. Dels måste vi veta att vi gör det på ett tillförlitligt sätt, dvs. vi måste veta att vi har god *reliabilitet*”.⁴⁶

Studiens giltighet, eller validitet, stärks av att vi besvarar de frågor vi avser att besvara, samt av att våra valda teorier och metoder är lämpliga i vår undersökning. Undersökningens reliabilitet, eller tillförlitlighet, ökar i och med att vi i våra tolkningar är konsekventa och då vi är noga med att förtydliga när det är våra tolkningar som belyses och när det är fakta som klargörs. Vi har även använt oss av tillförlitliga uppgifter under skrivandets process. Eftersom vi är medvetna om detta under arbetets gång ökar studiens giltighet (validitet) och tillförlitlighet (reliabilitet).

Analys och resultat

I detta avsnitt presenteras våra analysresultat. Vi börjar med intervjuerna med Zlatan och sedan intervjuer med Henke. Därefter följer resultaten från bildanalysen.

45 Sekvenser ur matcher

46 Patel & Davidsson (2003), s 98

Intervjuerna med Zlatan

Den första intervjun med Zlatan gjordes efter en VM-kvalmatch mot Ungern 050907. Zlatan gjorde matchens enda mål från en minimal vinkel, och blev mycket uppmärksammat. Intervjun äger rum utanför omklädningsrummet där media är samlade för intervjuer med spelarna. Zlatan får frågor om målet samt om sin uppfattning om matchen. Intervjun är 1 minut och 21 sekunder lång.

Hans tonläge saknar engagemang, variation och är inte övertygande. Dialekten gör det dessutom svårt att följa med i vad han säger och vill ha sagt. Han använder mycket tvekan- de ord och mumlar mycket, vilket gör intervjun stakig och svår att engagera sig i. Zlatans röst ändras endast en gång under intervjun då han skrattar till när han får frågan ”hur mycket vinkel hade du?”. Svaret lyder ”hur mycket är vinklen, nä så mycket så jag kunde skjuta”. Svaret avslutas med ett skratt vilket lyfter hans ethos en aning.

Zlatans ansiktsuttryck är väldigt neutralt. Han visar lite av känslor, engagemang och utstrålning vilket gör intervjun stel och opersonlig. Han ler endast vid fyra tillfällen, dels vid väntan på ny fråga, dels när han vill leverera något som ska vara ett roligt svar. Det stela ansiktsuttrycket avbryts då han vid ett tillfälle skrattar till. Ögonbrynen höjs vid tillfällen då han försöker minnas hur matchen såg ut och de sänks momentet efter när han förklarar att motståndarna gjorde spelet svårt för Sverige.

Ögonen utstrålar ingen glädje eller andra känslor utan de är tomma. Han har minimal ögonkontakt med intervjuaren, tittar endast fem gånger på honom. I övrigt tittar han i mar- ken som om han ser på en skärm eller begrundar matchen i huvudet, eller så tittar han över kameran och reportern, på vad som pågår runtomkring honom.

Vi ser att han inte står stilla under intervjun, han rättar till väskan, fixar frisyren och kliar sig på näsan vilket ger ett intryck av obekvämheter. Det tar bort fokus från frågorna och sva- ren vilket gör att vi som åhörare mister engagemang.

Zlatan, som Sveriges enda målgörare under matchen, tappar mycket av sitt ethos då han inte visar några känslor. Det som lyfter hans ethos är när han skrattar, vilket under en kort period fångar åhörarnas intresse eller uppmärksamhet. Han pratar om laget som en enhet vilket inte låter ärligt då hans tonfall är väldigt monotont, men orden stärker hans ethos. I övrigt är det en tråkig intervju då Zlatan inte visar något engagemang.

Känslorna som Zlatan visar är minimala. När han säger ”det är klart man är glad” för- medlar han känslor med ord men visar inga själv. Det känns krystat då han inte verkar känna någon glädje över målet. Vi får känslan av att det han säger säger han enbart för att det är vad intervjuaren och åhörarna vill höra. Det skapas inga känslor hos publiken om han själv inte visar några.

Den andra intervjun gjordes några veckor tidigare, den 16 augusti 2005, inför en vän- skapslandskamp mot Tjeckien. Det är en mer djupgående intervju om Zlatans skada, fun- deringar kring säsongen i Juventus, vad han har lärt sig föregående säsong samt hur han tror att denna säsong kommer att fortskrida. Intervjun är 6 minuter och 30 sekunder lång.

Hans röst är glad och humoristisk, tonläget varierar och det förekommer inget mummel. Effekten av en glad röst gör att dialekten inte blir ett problem, det blir lättare att förstå vad han säger. Den är roligare att lyssna på vilket innebär att det påverkar hans ethos positivt.

Inledningsvis ler han tills dess att första frågan kommer, då ändras ansiktet och han ser för en kort stund arg ut. Efter detta skiner ansiktet upp igen då han ler. Han använder sig genomgående under intervjun av glada ansiktsuttryck vilket gör intervjun mer levande, tro-

värdig och intressant. Han skrattar ofta vilket får åhöraren att bli mer engagerad i intervjun och positivt inställd till frågor och svar. Ögonbrynen lyfts i väntan på ny fråga, vilket ger intryck av en engagerad och välvilligt inställd Zlatan. Han nickar och följer med i intervjuarens frågor och funderingar vilket får åhörarna positivt inställda till det engagemanget som Zlatan visar upp.

Zlatans ögon utstrålar glädje innan intervjun startar, dock efter första frågan får hans ögon en blick som skulle kunna döda. Denna blick försvinner dock relativt fort och återgår till glädje, ärlighet och humor. Ögonen återspeglar hans engagemang till intervjufrågorna. Hans ögonkontakt med reportern är i stort sett total, de gånger han tittar bort är vid eftertanke och för att finna ord. Hans engagemang som visas med ögonen får oss som åhörare att tro på ärligheten i de svar han ger.

Eftersom Zlatan sitter ner blir hans rörelser hämmade men publiken får ett intryck av att han är lugn, sansad och trovärdig. Mimiken, rösten och ögonen gör Zlatan mer trovärdig, han skämtar även om sin förmåga att springa utan boll. Han skrattar ofta, bland annat vid frågor angående träningsvärk.

Zlatans ethos i denna intervju stärks då han talar öppet, bjuder på sig själv och skrattar. Han visar även upp mer allvarliga sidor. När han fick frågor angående skador och hämndaktioner vid fällningar, blev svaret ”bästa sättet att ge tillbaka är att göra mål”. Hans karaktär stärks av att han under intervjun verkar vara ärlig och ödmjuk, han vet sina egna begränsningar och sina starka sidor. Han hyllar och visar uppskattning för sina medspelare, vilket gör att han själv framstår som ödmjuk och tacksam.

Då publiken får se en engagerad och lycklig Zlatan skapas positiva känslor till honom som person, vilket annars inte alltid är fallet. Hans lycka och glädje smittar av sig till publiken vilket stärker hans ethos. När han talar om sina brister som löpare känner vi att han inte är så divig och självupptagen som massmedia ofta får honom att verka.

Intervjuerna med Henke

Den första intervjun sker dagarna inför en vänskapslandskamp mot Tjeckien, den 15 augusti 2005. Den är djupgående och handlar om Henkes skadeproblem, funderingar kring säsongen i Barcelona samt hur han ser på att spela för Helsingborg nästa säsong. Intervjun är 7 minuter och 5 sekunder lång.

Henke talar med en ganska monoton och rasslig röst som man inte skulle orka lyssna länge på. Dialekten försvårar möjligheten att förstå vad han säger, vilket förstärks av hans mörka röst. Under intervjuns gång skrattar han till två gånger, vilket gör intervjun mer levande trots att rösten inte låter glad. Vi finner ett störande inslag då han pustar ut några gånger. Detta gör att man tappar fokus på frågorna och svaren, och istället stör sig på just detta. Vi får också en känsla att han vill komma därifrån. När han talar om laglojalitet blir man osäker på om han menar vad han säger, då rösten inte uppvisar engagemang eller känslor. Tack vare hans engagemang för och lojalitet till fotbollen genom åren, försvagas inte hans ethos i intervjusituationer där han röstmässigt låter tråkig och oengagerad.

Hans ansikte ger ett levande intryck i intervjun genom använda gester och miner med bland annat munnen. Vi misstänker att detta härstammar från hans år utomlands. Genom att han ler mycket under intervjun blir den mer levande, känslor kommer fram och han utstrålar engagemang trots att rösten inte förmedlar det. Hans mimik gör att han ses som aktiv och engagerad i intervjun.

En känsla vi får är att han inte trivs framför kameran under intervjuer, han vrider huvudet åt sitt vänster, cirka 70 gånger på sju minuter. Men när han väl har ögonkontakt med intervjuaren är den väldigt intensiv och engagerad. Hans ögon utstrålar en viss trygghet i sig själv och i hans förmåga som spelare.

I och med att han sitter ner kan vi se en trygghet hos honom då han lutar sig tillbaka och finner en bekväm position. I övrigt har han, som nämnts ovan, bra ögonkontakt och en levande mimik.

Utifrån intervjun stärks hans ethos av mimik och ögonkontakt, men försvagas av tonfall och rösten i sig, då den är hes och rasslig. Han utstrålar en trygghet som lagspelare, lojalitet och engagemang, vilket också är till hans ethos' fördel.

Han pratar om lojalitet men visar inga känslor i sitt tonfall eller med mimiken. Henke är inte en person som vi förväntar oss skall sprudla av lycka, man vet redan att han är en harmonisk människa full av självförtroende. Den enda känsla han delar med sig av till publiken är humor då han talar om envishet som inte alltid är något positivt, särskilt inte när det kommer till det privata livet.

Den andra intervjun med Henke görd den 10 oktober 2005, inför en VM-kvalmatch mot Island hösten 2005. Frågorna behandlar Henkes speltid i Barcelona och funderingar kring VM-kvalet och hans fjärde stora mästerskap. Intervjun är 2 minuter och 2 sekunder lång.

Hans röst är matt, han låter trött och har även här en rasslig och monoton röst. Tonfallet är självsäkert men i övrigt ingen vidare variation. Han pustar ut flera gånger under intervjun vilket vi anser vara störande och ger ett intryck av att han tycker att intervjun är ett onödigt tidsfördriv.

Även mimiken är trött och han visar upp ett väldigt neutralt uttryck. De fåtal gånger han ler tyder mer på att han tycker att frågorna är meningslösa. Vi tolkar utifrån hans mimik att han inte vill vara där. Vidare får vi känslan av hans ansiktsuttryck att han har hört samma frågor flera gånger och tycker att intervjuer är ett nödvändigt ont.

Han har en bra ögonkontakt med reportern vilket ger en känsla av intresse, dock som vi skrivit ovan visar han med resten av ansiktet att han inte vill vara där. Ögonen utstrålar trötthet och matthet, och han känns inte fullt närvarande, vilket inte hjälper hans ethos i denna intervju.

Det intryck vi får av hans actio är att han är avslappnad och självsäker, men då han ser trött, matt och besvärad ut uppfattar vi honom inte som övertygande.

Vi anser att hans ethos inte stärks i denna intervju. Hans actio är inte övertygande eller tillfredsställande, utan han visar upp ett trött och aningen besvärat kroppsspråk. Det som stärker hans ethos är att han står på sig gällande sin inställning och tillrättavisar intervjuaren på ett smidigt sätt när det kommer till frågan om hans speltid i klubblaget.

Han visar inga känslor över huvudtaget, varken i ord eller med actio. Han levererar enbart svar på frågorna, på ett enformigt sätt. Ingenting han gör eller säger skapar något intresse hos publiken. Den enda känsla vi kan uppfatta är en känsla av tristess.

Bildanalys

Bilden⁴⁷ till höger förställer Zlatan i landslagets tröja, där han blir fasthållen av Marcus Allbäck⁴⁸ då han jublar efter nygjort mål. Bilden är tagen rakt framifrån.

Bilden representerar en sekvens av matchen där Sverige gjort mål därför anser vi att bilden är en metonym. Vad beträffar index är det svårt att avgöra om Zlatan har gjort mål och skriker ut sin glädje. Man kan även tyda bilden som att han är arg och blir fasthållen för att inte springa ifatt motståndaren, som retat upp honom, för att hämnas. Det är dock inte svårt att se om det är en symbol, det är något som har blivit allmänt vedertaget att efter mål springa runt och skrika ut sin glädje.

Zlatans ethos anser vi stärks av sekvensen då han bland annat blir fasthållen av Allbäck som en uppskattningsgest gentemot laget. Denna gest visar att laget står bakom honom som målgörare men även visar det att laget i sin helhet har varit delaktiga i målet. Det positiva i bilden är att det visas känslor, men är det nu aggressivitet som återspeglas skulle detta sänka hans ethos radikalt.

Den andra bilden⁴⁹ föreställer Zlatan i Juventus-tröja efter ett mål. På bilden är Zlatan porträtterad likt en ikon; ljuset ser ut att skimra ut från honom likt skenet runt ett porträtt av ett helgon⁵⁰.

Den andra bilden representerar en händelse i matchen där Zlatan gjort mål för Juventus, vilket ger att vi anser att bilden är en metonym. Index är det då allt tyder på att han har gjort mål, vilket visas med hjälp av kroppsspråket. Symbol kan det räknas som i gemenskapen som finns i sporten fotboll, i och med att man som åskådare vet vad det innebär när en spelare lyfter sina armar antingen i glädje eller i protest. För att tolka det

som glädje räcker det att se på ansiktet, då detta ofta brukar utstråla självsäkerhet, stolthet och glädje, medan när det gäller protest eller uppgivenhet syns ett sarkastiskt eller argt uttryck. I detta fall läser vi hans min som självsäker, nöjd och kaxig. Han visar att han är stjärnan på planen.

47 http://images.google.se/imgres?imgurl=http://www.mudulood.com/Euro%25202004%2520Zlatan%2520Ibrahimovic.jpg&imgrefurl=http://www.mudulood.com/World%2520Cup%25202006.html&h=220&w=220&sz=17&tbnid=mU3VzzE9IxZdqM:&tbnh=102&tbnw=102&hl=sv&start=74&prev=/images%3Fq%3DZlatan%26start%3D60%26svnum%3D10%26hl%3Dsv%26lr%3D%26sa%3DN_060515

48 Vi antar att det är Marcus Allbäck då vi känner igen frisyr och huvudform

49 <http://www.calcio.ae/assets/images/players/big/zlatan.jpg> 060515

50 <http://www.bibeln.se/pics/valkommen.jpg> 060515

Ethos stärks inte enbart av den självsäkerhet och glädje som utstrålas utan även på det sätt som bilden är tagen, av just skenet som omger honom, vilket får en att koppla tanken till helgonförklaring. Fokus i bilden ligger på Zlatan, att han gjort något som man kan vara stolt och nöjd över.

Bilden⁵¹ till vänsterföreställer Henrik Larsson i landslagsmatch mot Senegal i VM 2002, där han har precis gjort Sveriges ledningsmål. Bilden är tagen snett fram ifrån och i bakgrunden syns Senegals nummer 7, Henri Camara.

Bilden representerar en sekvens av matchen där Henke gjort mål för Sverige, vi anser därför att bilden är en metonym. Index är det då allt tyder på att han har gjort mål, vilket visas med hjälp av kroppsspråket. Symbol kan det ses som i och med att man som åskådare vet vad gesten innebär, när Henke höjer sina armar och räcker ut tungan.

Man kan se glädjen och gesten utstrålar även självsäkerhet och stolthet. I detta fall läser vi hans gest med tungan som nöjd och kaxig, han visar att han är stjärnan på planen. En utsträckt tunga ses sällan som en hövlig gest men han gör det ändå på ett stilfullt sätt i och med att han även ler. Gesten blir med detta tvetydig, då man kan tänka att han både räcker ut tungan som en mindre förolämpning till motståndarna men även något som man har lärt sig att se som Henkes kännetecken.

Henkes ethos stärks väldigt mycket, trots att man kan se det som en förolämpning, då man som sagt lärt sig att se det som en helt vanlig målgest. Han kommer undan med denna ”förolämpning” på grund av hans attityd på planen, gentemot motståndarna och medspelarna, som en ödmjuk, respektfull och rättvis kämpare. Han är även älskad som fotbollsspelare av motståndarna, vilket gör att ingen uppfattar gesten som en förolämpning, utan mer som ett sätt att uttrycka sin glädje.

Den andra bilden⁵² föreställer Henke Larsson i Barcelonadräkt efter nygjort mål. Bilden är tagen rakt framifrån och på ett sådant sätt att Henke är det enda som är i fokus.

Bilden är en metonym då den representerar en period i matchen där Henke gjort mål för Barcelona. Vi kan räkna ut att det är mål utifrån hans agerande, vilket tyder på att det är ett index. En allmän vedertagen målgest är då man bland annat höjer sina armar och skriker ut sin glädje. Detta kan då ses som en symbol i och med att det är något

51 http://www.svenskfotboll.se/t2llh.aspx?p=40577&x=1&a=51162_060516

52 http://www.raisport.rai.it/RaiSport/pub/static/2006/1/20060122_Barcellona_Larsson_wp.jpg_060516

som de flesta fotbollsspelare gör efter mål och fans lär sig tyda. Ethos stärks inte enbart av den självsäkerhet och glädje som utstrålas utan även på det sätt som bilden är tagen, då allt fokus ligger på Henke. Det stärks även då han visar starka känslor vilket smittar av sig till publiken och medspelarna.

Slutsats och slutdiskussion

I detta avsnitt presenteras våra slutsatser, besvarade utifrån våra fyra frågeställningar. I samband med varje frågeställning redogör vi även för våra egna reflektioner.

Påverkar Zlatan Ibrahimovics actio hans ethos vid intervjuer?

Då vi har analyserat två intervjuer med Zlatan och sett två vitt skilda sidor hos honom, så kan vi konstatera att hans actio i högsta grad påverkar hans ethos.

Enligt Johannesson skapar det tristess hos publiken om talaren inte använder sig av variation i talet när det gäller röst och tonläge⁵³. Vad beträffar röstens betydelse fann vi i den första intervjun att Zlatan saknade engagemang, han mumlade samt använde sig ofta av tvekande ord och läten. Det innebar en risk att publiken miste sitt intresse i och med att Zlatans röst i den första intervjun varken utstrålade engagemang, känslor eller intresse. Det visas tydligt då Zlatan förklarar känslan efter målet, då han med en monoton röst mumlar fram ”det är klart man är glad” utan någon antydning till glädje. Detta sänker hans ethos, anser vi, eftersom han tycks nonchalera sitt mål i ett VM-kval. I och med att han inte förmedlar någon glädje eller annan känsla till publiken, kan inga positiva känslor skapas hos åhörarna. Det är endast vid ett tillfälle under intervjun som Zlatan skrattar till, vilket i våra ögon stärker hans ethos, i och med att tonläget ändras och det lättar upp intervjun.

I den andra intervjun upplevde vi en stor förändring jämfört med den första i fråga om rösten. Här är hans röst glad och humoristisk, och tonläget varierar. Det bidrar till att han talar tydligare, vilket medför att hans dialekt inte längre är ett hinder för att förstå. Hans skånska dialekt uppfattar vi som kraftig och bred. I denna intervju förmedlar han känslor, engagemang och intresse med hjälp av rösten, vilket då stärker hans ethos. Publiken smittas av hans inlevelse.

Mimiken är ett komplement till rösten, när det gäller att övertyga publiken och skapa välvilja kring sin person⁵⁴. I den första intervjun visar Zlatan upp ett neutralt ansiktsuttryck, vilket gör att vi uppfattar honom som opersonlig och oengagerad. Bristen på engagemang gör att intervjun blir tråkig att se på. Det förekommer inga känslor i hans ansikte, förutom de få gånger han skrattar till och de gånger han tänker till och lyfter och sänker sina ögonbryn. Dessa fåtal skratt och variationer i mimiken stärker dock hans ethos en aning.

Skillnaden är stor när man jämför med den andra intervjun där han använder sig av en livfull, engagerad och en aktiv ansiktsmimik. Han ler mycket vilket gör att man som åhörare blir positivt inställd till intervjun samt att den blir roligare och mer intressant att se på. Det stärker hans ethos, i och med att han bjuder på sig själv genom sin skämtsamma framtoning. Han använder sig mycket av ögonbrynen ler oftast vilket leder till att man blir positivt inställd till honom.

53 Johannesson (1998) s.188

54 Johannesson (1998) s.190

Ögonen utstrålar i den första intervjun varken glädje eller andra känslor, han tittar sällan på personen som intervjuar honom. Vi tycker att detta försvagar hans ethos och skapar en distans till åhörarna, det tyder även på ett oengagemang från Zlatans sida. Man vill gärna skapa sig en uppfattning om vad spelarens känsla om den aktuella matchen är, vilket man kan få genom att studera spelarens ögon. I Zlatans fall var de tomma. När Zlatans ögon i den andra intervjun utstrålar engagemang och harmoni stärks hans ethos i och med att han uppfattats som trovärdig och personlig. När det pratas om positiva ämnen lysas ögonen upp och vid tyngre ämnen blir ögonen allvarliga med tecken på självsäkerhet. Vi tycker att hans ethos stärks ytterligare då han i stort sett hela tiden har ögonkontakt med intervjuaren. För oss är det tecken på intresse från Zlatans sida.

Vi menar att Zlatans ethos uppenbart påverkas av hans actio, på gott och ont. Vad vi ser i första intervjun är en oengagerad Zlatan som inte är övertygande i sitt framförande, i och med att han inte förmedlar några känslor, vare sig med rösten, ansiktsuttrycket eller med ögonen. Detta medför att hans ethos påverkas negativt av hans kroppsspråk.

Vid den andra intervjun bidrar hans actio till att ethos stärks, då mimiken, rösten och ögonen är väldigt aktiva. Han är ödmjuk vilket gör honom mer trovärdig och trevlig att lyssna på. Han talar öppet och bjuder på sig själv vilket gör att man som åskådare blir välvilligt inställd till honom och hans glädje smittar av sig.

Den avslutande aspekten som gör att ethos påverkas är uppvisandet av känslor. I den första intervjun är detta något som inte existerar då Zlatan inte förmedlar några. Detta medför att vi som publik inte lyssnar på vad som sägs eftersom kroppsspråket inte visar intresse för intervjun. Vad vi däremot ser i den andra intervjun är att när Zlatan visar känslor smittar det av sig till oss som åskådare. Vi ser intervjun som ett positivt lyft för hans ethos.

Slutsatsen blir således att om Zlatan visar känslor stärks hans ethos och publiken blir välvilligt inställd, visas inga känslor försvagas hans ethos och publikens intresse för honom dalar. Zlatans ethos påverkas i högsta grad av hans actio.

Påverkar Henrik Larssons actio hans ethos vid intervjuer?

Ser man bortom intervjun så vill vi hävda att Henke redan har ett starkt ethos, och hans rassliga och monotona röst kan ses som hans ”varumärke”. Ser man bara till intervjun försvagas hans ethos relativt mycket, då hans röst och dialekt är händelsefattig.

Om talaren inte använder sig av variation i talet när det gäller röst och tonläge, skapas det enligt Johannesson tristess hos publiken⁵⁵. I Henkes fall finns denna risk för tristess hos åhörarna i hög grad, då det är väldigt sällan han varierar sin röst och sitt tonläge. Eftersom han sällan skrattar eller ler blir intervjun, enligt oss, mindre intressant att se och lyssna på. Det tyder även på ett visst oengagemang och försvagar hans ethos. I andra intervjun låter Henke trött och han har åter en rasslig röst. Det förekommer ingen variation i tonfallet vilket även här tyder på ett bristande engagemang och inte på något sätt är till hans ethos’ fördel.

Gällande hans mimik ser man i första intervjun ett levande minspel. Detta tror vi kommer från hans tid i den internationella fotbollen där man använder sig mer av gester för att förtydliga sin åsikt. Mimiken gör att man blir mer intresserad av intervjun, om vi bortser från rösten, då han ler relativt mycket. Vi tycker även att man kan se ett visst engagemang gentemot reportern. Henke ses som mer aktiv.

55 Johannesson (1998) s. 188

I andra intervjun visar Henke upp ett mer neutralt minspel vilket får oss att känna att han inte vill vara där. Han pustar ut väldigt ofta vilket gör att vi mister koncentrationen från de frågor och svar som ges. Vi som publik tappar intresset för intervjun när detta sker och vi ser Henke som rastlös och ointresserad. Detta är inte på något sätt något som stärker hans ethos.

Henkes ögon, när han väl tittar på reportern, visar tecken på intensitet och erfarenhet. Till skillnad från hans röst och mimik, som visar på likgiltighet och trötthet, ger hans ögon ett aktivt och levande uttryck. Den styrka och det engagemang som man kan se i ögonen stärker hans ethos. Nackdelen med vad man kan se i intervjun är att han ofta vrider nacken åt vänster, vilket tar fokus från frågor och svar. Det är ett störande moment då man mest funderar på vad det är han tittar på, och det tär på hans ethos. Ögonkontakten i den andra intervjun är visserligen mer intensiv, men då resten av hans actio tyder på trötthet smittar detta även av sig på upplevelsen av ögonen.

Henke har ett starkt ethos, om man ser till rutin, lojalitet och talang på fotbollsplanen, och man kan inte annat säga än att hans ethos försvagats efter intervjuerna. Det hans ethos tjänar på hans mimik i båda intervjuerna, hjälper inte det faktum att resterande uppträdande försvagar det. Detta leder till att han kommer från intervjuerna med ett svagare ethos än vad han kom in i intervjuerna med.

Trots att Henke nämner en del känsloladdade ord, som lojalitet, visar han inga egna känslor. Den enda känsla vi uppfattar genomgående de båda intervjuerna är känslan av tristess och trötthet. Detta kan leda till att tristessen smittar av sig till publiken och medför ointresse för hans person utanför fotbollen.

Slutsatsen blir till följd av detta att då vi redan har en uppfattning om Henke med ett starkt ethos, påverkar hans actio i intervjuerna hans ethos negativt. Henke är inte en ”stor talare” och han bryter mot i stort sätt alla riktlinjer som en talare bör följa för att övertyga eller för att presentera sig själv på bästa sätt.

Finns det skillnader och/eller likheter mellan deras actio och i så fall vilka?

En likhet mellan dessa två spelares röster är deras dialekt. De är båda från Skåne och har således en bred, och för många svår, dialekt. Jämför vi Zlatans första intervju och Henkes båda intervjuer ser vi att ingen variation förekommer vad gäller tonfallet. Vad vi kan se för skillnad vad gäller ögonkontakt är rutinen, som man kan märka i Henkes ögon, annars tittar de båda ofta bort från reportern och kameran, vilket vi uppfattar som störande. Zlatans andra intervju levererar ett levande minspel vilket lyfter hans ethos. Henkes mimik är den största faktorn som stärker hans ethos. Likheten ligger således i att de båda stärker sitt ethos med hjälp av minspelet.

En stor skillnad som vi kan se i jämförelsen är deras pathos, där Henke inte visar någon form av känsla i sina intervjuer, medan Zlatan i sin andra intervju bjuder rejält på sig själv. Skillnaden är att Henke gör sin intervju på en mer yrkesmässig nivå, där han talar för lagets bästa och visar ett neutralt actio. Zlatan blottar sig själv genom att skämta överlag, vilket gör intervjun mer personlig. Den känsla som vi får som publik av intervjuerna, är att Henke förmedlar mindre känslor än vad Zlatan gör. Zlatans andra intervju, där han bjuder på sig själv, kan medföra att det kommer att ställas mer och mer personliga och privata frågor som han kanske inte kommer att vilja svara på. Det kan komma att leda till att vi som

publik mister den välvilja som nu byggs upp. Henke har genom sin karriär haft samma nivå på intervjuerna där privatlivet sällan kommer på tal, vilket gör att intervjuerna blir mer yrkesmässigt inriktade och kan då uppfattas som tråkiga. Det har troligtvis att göra med den rutin i intervju-situationer som Henke har skaffat sig genom åren.

Medför målgesterna att deras ethos stärks och i så fall hur?

Vi har kommit fram till att spelarnas ethos stärks vid målgesterna. Henkes ethos stärks trots att han räcker ut tungan mot motståndarna. Men då han i fotbollsvärlden⁵⁶ ses som en etisk och respektabel spelare är inte detta något som irriterar. Zlatans målgester i klubb laget är mer för att visa upp sig själv, medan han i landslaget har en mildare framtoning.

Vi ställer oss frågan - hur hade man reagerat om Zlatan hade börjat räkna ut tungan? Zlatan har en personlighet som ses som divig och som kaxig, vilket skulle kunna göra att fansen hade reagerat på ett negativt sätt om hans tunga skulle lämna munnen. Han har, till skillnad från Henke, ett tuffare agerande på fotbollsplanen, han har skallat, spottat och sparkat på motståndare. En sådan målgest skulle, anser vi, sänka hans ethos radikalt, då det finns en gräns mellan vad som är accepterat hos olika spelare. Vi vet att det finns målgester som kan sänka en spelares ethos, till exempel som att sätta sig på knä och ”sniffa” upp kortlinjen.⁵⁷

Vi kan konstatera att alla fyra bilder kan ses som *metonym* då samtliga representerar en del av respektive match. Vi ser även bilderna som *index* då vi tolkar deras agerande som målgester. Vi ser agerandet i bilderna som en *symbol* då det är något som alla fotbollsspelare gör och samtliga fans lärt sig tyda.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

- Carlsson, Anders & Koppfeldt, Thomas (2003) *Bild och retorik i media*. Liber: Malmö
- Crolley, Liz & Hand, David (2002) *Football, Europe and the press*. Frank Cass Publishers: London, Storbritannien
- Ekenvall, Monica (1998) *Retorik i praktiken*. Utbildningsstaden AB: Göteborg
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2000) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund
- Engstrand, Magnus (2003) *Fotboll och religion*. Proprius: Stockholm
- Hellspong, Lennart (2004) *Konsten att tala. Handbok i praktisk retorik*. Studentlitteratur: Lund
- Hägg, Göran (1998) *Praktisk retorik*. Wahlström & Widstrand: Stockholm
- Johannesson, Kurt (1998) *Retorik eller konsten att övertyga*. Norstedts Förlag: Stockholm
- Johannesson Kurt (2001) *Tala väl. 10 lektioner i praktisk retorik*. Norstedts förlag: Stockholm
- Johannesson, Kurt (2005) *Svensk retorik*. Norstedts förlag: Stockholm
- Juhlin Lotta (2005) *Den goda kommunikationen. Rösten, kroppsspråket och retoriken*. Studentlitteratur: Lund
- Karlberg, Maria & Mral, Brigitte (1998) *Heder och påverkan*. Natur och kultur: Stockholm
- Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur: Lund
- Werner Runebjörk, Isabel (2004) *Ditt personliga varumärke*. Liber: Malmö

Internetkällor

- Bibeln 15 maj, 2006
<http://www.bibeln.se/pics/valkommen.jpg>

⁵⁶ Motståndare, domare och fans

⁵⁷ Robbie Fowler gjorde detta, vilket resulterade i dryga böter och några matchers avstängning år 1999, (http://en.wikipedia.org/wiki/Robbie_Fowler) 060518

- Internationella fotbollsförbundet, FIFA 10 maj, 2006
<http://www.fifa.com/en/fairplay/fairplay/0,1256,0,00.html>
- Italienska tv-kanalen Rai 16 maj, 2006
http://www.raisport.rai.it/RaiSport/pub/static/2006/1/20060122_Barcellona_Larsson_wp.jpg
- Nationalencyklopedin 8 maj och 10 maj, 2006
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=173693
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O317340
- Susning 9 maj, 2006
<http://susning.nu/Retorik>
- Svensk fotboll 8 maj, 10 maj och 16 maj 2006
<http://www.svenskfotboll.se/t2svff.aspx?p=222086> <http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=17&p=228336> <http://www.svenskfotboll.se/t9.aspx?id=22&p=228336> <http://www.svenskfotboll.se/t2.aspx?p=7354> <http://www.svenskfotboll.se/t2llh.aspx?p=40577&x=1&a=51162>
- Sveriges Television 4 maj, 2006
www.svt.se
- Sökmotor. *www.google.se* 15 maj, 2006
<http://images.google.se/imgres?imgurl=http://www.mudulood.com/Euro%25202004%2520Zlatan%2520Ibrahimovic.jpg&imgrefurl=http://www.mudulood.com/World%2520Cup%25202006.html&h=220&w=220&sz=17&tbnid=mU3VzzE9IxZdqM:&tbnh=102&tbnw=102&hl=sv&start=74&prev=/images%3Fq%3DZlatan%26start%3D60%26svnum%3D10%26hl%3Dsv%26lr%3D%26sa%3DN>
- TV4 4 maj, 2006
www.tv4.se
- Webbsida om italiensk fotboll i Förenade Arabemiraten, *www.calcio.ae* 15 maj, 2006
<http://www.calcio.ae/assets/images/players/big/zlatan.jpg>
- Webbsida om nyheter i världen, *www.mudulood.com* 15 maj, 2006
<http://www.mudulood.com/Euro%202004%20Zlatan%20Ibrahimovic.jpg>
- Wikipedia 9 maj, 18 maj, 2006
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Retorik>
http://en.wikipedia.org/wiki/Robbie_Fowler

Otryckta källor

Intervjuerna är hämtade från svt:s arkiv på deras hemsida; www.svt.se/sport
 Intervjuerna finns under ”senaste video”, välj ”fotboll” sedan ”landslagen”.

Opublicerade referenser

- Bérczes, Judit (2006) pågående D-uppsats inom media- och kommunikationsvetenskap, Örebro (opubl. upps., Örebro Universitet)
- Gelang, Marie (2003) *Kroppsspråksforskning – varför och med vilka metoder?* C-uppsats inom retorik. Örebro (opubl. upps., Örebro Universitet)